

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA Z JEZYKA POLSKIEGO

w Szkole Podstawowej im. M. Konopnickiej w Trzebuni

SPIS TREŚCI

I.	Organizacja i zasady pracy na lekcji	3
II.	Ocenianie	4
1.	Kategorie ocen	4
2.	Sposoby sprawdzania wymogów edukacyjnych i samodzielnej pracy ucznia	4
3.	Ocenianie prac pisemnych	5
4.	Ocena krótkich form wypowiedzi	7
5.	Kryteria oceny dyktanda	7
6.	Ocena odpowiedzi ustnej	8
7.	Kryteria oceny recytacji tekstu z pamięci	8
8.	Kryteria oceny głośnego czytania	8
9.	Ocenianie zeszytu	8
10.	Ocena pracy w zespole	9
11.	Samokształcenie	9
12.	Ocena koleżeńska i samoocena	9
III.	Przeliczanie punktów na oceny	10
IV.	Kryteria odnoszące się do sześciostopniowej skali ocen	11
V.	Błędy w pracach pisemnych	13
1.	Błędy w pracach uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się	14
2.	Oznaczanie błędów w wypowiedzi pisemnej	14
3.	Klasyfikacja błędów interpunkcyjnych	14
4.	Klasyfikacja błędów ortograficznych	17

I. ORGANIZACJA I ZASADY PRACY NA LEKCJI

Na każdej lekcji powinieneś mieć:

- podręcznik, ćwiczenia
- zeszyt przedmiotowy (w linie B5 w klasach IV-V, A4 w klasach VI-VIII), brudnopis, ołówki, długopisy (czarny/niebieski, zielony)

Dłuższe prace pisemne pisz

- na papierze kancelaryjnym w linie,
- czas na jej napisanie: 1-5 dni,
- jeśli praca nie zostanie oddana, uczeń otrzyma ocenę niedostateczną,
- po zgłoszeniu „np.” pracę należy oddać w późniejszym terminie.

Sprawdziany, testy, prace klasowe

- są zapowiadane co najmniej tydzień wcześniej,
- czas na ich napisanie: 40 min.
- są obowiązkowe,
- uczeń zobowiązany jest do poprawy każdej negatywnej oceny z pracy klasowej, kartkówki i dyktanda.

Kartkówki

- są zapowiedziane lub niezapowiedziane,
- czas na ich napisanie: do 15 minut,
- obejmują wiedzę i umiejętności z zakresu trzech ostatnich lekcji lub określony zakres treści.

Prace domowe

- są kontrolowane na bieżąco,
- mogą być krótkie lub długoterminowe,
- odpisywanie (od kolegów, z internetu, ściąg itp.) jest równoznaczne z otrzymaniem oceny niedostatecznej.

Poprawa ocen:

- **poprawa oceny niedostatecznej ze sprawdzianu, testu i pracy klasowej jest obowiązkowa,**
- termin poprawy do dwóch tygodni od otrzymania informacji o ocenie,
- nauczyciel wpisuje do dziennika ocenę z poprawy jedynie lepszą od uzyskanej.

Zgłoszenie „nieprzygotowania”

- każdy otrzymuje 5 „np.” na półrocze i może je wykorzystać w następujący sposób:
gdy nie będzie miał podręcznika, zeszytu, ćwiczenia, zadania domowego - zgłasza je na początku lekcji;
gdy będzie nieprzygotowany do odpowiedzi – przy wywołaniu.
- niewykorzystane „np.” nie przechodzi na drugie półrocze,
- „nieprzygotowania” **nie można zgłosić** do sprawdzianu, dyktanda, pracy klasowej, długoterminowej pracy, recytacji, zapowiedzianej kartkówki, ankiety ze znajomości fabuły lektury obowiązkowej.

Jeśli jesteś nieobecny na lekcji

- należy uzupełnić lekcję; zawsze można zwrócić się do nauczyciel o wytłumaczenie materiału,
- w razie usprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie czy pracy klasowej, należy zaraz po powrocie uzgodnić nowy termin z nauczycielem,
nie wymagane jest posiadanie zadania domowego na pierwszej lekcji po usprawiedliwionej nieobecności.

II. OCENIANIE

Ocenianie pełni funkcję diagnostyczną oraz klasyfikacyjną

ma na celu:

- poinformowanie o poziomie osiągnięć edukacyjnych i postępach w tym zakresie,
- wspieranie i wzmacnianie procesu nauczania oraz planowania własnego rozwoju,
- dostarczanie informacji o postępach, trudnościach i uzdolnieniach.

jest jawne:

- nauczyciel informuje na początku roku szkolnego o wymaganiach edukacyjnych wynikających
- z realizowanego programu nauczania oraz sposobach sprawdzania osiągnięć,
- oceny są jawne zarówno dla uczniów i dla rodziców,
- sprawdzone i ocenione prace uczeń otrzymuje do wglądu do 2 tygodni po sprawdzianie,
- rodzic może zobaczyć prace w obecności nauczyciela do końca danego roku szkolnego,
- nauczyciel zapoznaje uczniów każdorazowo z punktacją sprawdzianu.

1. KATEGORIE OCEN

Przyjęte ogólne kategorie ocen odnoszą się do głównych wymagań określonych w *Podstawie Programowej*:

1. **czytanie i odbiór tekstu** - analiza i interpretacja tekstu, znajomość lektur (*KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE*)
2. **kształcenie językowe** – gramatyka, komunikacja, kultura języka (*KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE*)
3. **zasady pisowni** (*KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE*)
4. **mówienie** – tworzenie wypowiedzi ustnych (*TWORZENIE WYPOWIEDZI*)
5. **pisanie** – tworzenie wypowiedzi pisemnych (*TWORZENIE WYPOWIEDZI*)
6. **samokształcenie**
7. **sprawdziany**

2. SPOSOBY SPRAWDZANIA WYMOGÓW EDUKACYJNYCH I SAMODZIELNEJ PRACY UCZNI

Ocenie podlegają:

- **prace pisemne** – np. sprawdziany, testy, kartkówki, wypracowania, dyktanda, ćwiczenia wykonywane na lekcji
- **odpowiedzi ustne**
- **recytacja tekstu z pamięci**
- **głośne czytanie** (tekstu nowego i przygotowanego)
- **zeszyt przedmiotowy**
- **inne formy**: praca w grupie, projekty, udział w lekcji, zadania dodatkowe, udział w konkursie, akademii, różnorodne działania twórcze w których uczeń prezentuje swoje pasje i wykorzystuje uzdolnienia itp.

3. OCENIANIE PRAC PISEMNYCH

1. Realizacja tematu wypowiedzi

2 pkt	<ul style="list-style-type: none"> – Forma wypowiedzi zgodna z formą wskazaną w poleceniu. – Wszystkie pozostałe elementy polecenia uwzględnione. – Wypowiedź w całości dotyczy problemu wskazanego w poleceniu.
1 pkt	<ul style="list-style-type: none"> – Forma wypowiedzi zgodna z formą wskazaną w poleceniu. – Nieuwzględniony jeden element polecenia (inny niż forma). ORAZ/LUB – W pracy występują fragmenty nie dotyczące problemu wskazanego w poleceniu.
0 pkt	<ul style="list-style-type: none"> – Forma wypowiedzi niezgodna z formą wskazaną w poleceniu. ALBO – Nieuwzględnione co najmniej dwa elementy polecenia (inne niż forma).

2. Elementy twórcze / Elementy retoryczne

<i>2. Elementy twórcze</i>		<i>2. Elementy retoryczne</i>	
Wypowiedź o charakterze twórczym (np. opowiadanie)		Wypowiedź o charakterze argumentacyjnym (np. rozprawka)	
5 pkt	<ul style="list-style-type: none"> – Funkcjonalna narracja. – Logiczny układ zdarzeń. – Urozmaicona fabuła, w tym funkcjonalne wykorzystanie co najmniej 6 spośród następujących elementów: opis, charakterystyka, czas akcji, miejsce akcji, zwrot akcji, puenta, punkt kulminacyjny, dialog, monolog, retrospekcja. – Twórcze wykorzystanie treści lektury. 	<ul style="list-style-type: none"> – Pogłębiona argumentacja. – Argumenty odwołujące się np. do faktów, logiki, emocji, zilustrowane odpowiednimi przykładami ORAZ/LUB wykorzystanie przykładów w funkcji argumentacyjnej. – Argumenty/przykłady uporządkowane, np. zhierarchizowane. 	
4 pkt	Praca spełnia wszystkie wymagania na 3 pkt i niektóre na 5 pkt.	Praca spełnia wszystkie wymagania na 3 pkt i niektóre na 5 pkt.	
3 pkt	<ul style="list-style-type: none"> – Funkcjonalna narracja. – Logiczny układ zdarzeń. – Prosta fabuła, w tym funkcjonalne wykorzystanie co najmniej 4 spośród następujących elementów: opis, charakterystyka bohatera, czas akcji, miejsce akcji, zwrot akcji, puenta, punkt kulminacyjny, dialog, monolog, retrospekcja. 	<ul style="list-style-type: none"> – Powierzchnowa argumentacja; w wypowiedzi brak wnikliwości. – Niektóre argumenty zilustrowane odpowiednimi przykładami ORAZ/LUB wykorzystanie przykładów w funkcji argumentacyjnej. – Argumenty/przykłady częściowo uporządkowane. 	
2 pkt	Praca spełnia wszystkie wymagania na 1 pkt i niektóre na 3 pkt.	Praca spełnia wszystkie wymagania na 1 pkt i niektóre na 3 pkt.	
1 pkt	<ul style="list-style-type: none"> – Narracja częściowo funkcjonalna. – Dopuszczalne usterki w logicznym układzie zdarzeń. – Prosta fabuła. 	<ul style="list-style-type: none"> – Podjęta próba argumentowania. – Ograniczenie do wyliczenia powierzchownie omówionych przykładów, powiązanych z problemem określonym w temacie. 	
0 pkt	Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.	Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.	

3. Kompetencje literackie i kulturowe

2 pkt	<ul style="list-style-type: none"> – Funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga). – Poprawność rzeczowa.
1 pkt	<ul style="list-style-type: none"> – Funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz częściowo funkcjonalne wykorzystanie innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga). ALBO Częściowo funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz funkcjonalne wykorzystanie innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga). ALBO Częściowo funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz częściowo funkcjonalne wykorzystanie innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga). – Dopuszczalne 1–2 błędy rzeczowe.
0 pkt	Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.

4. Kompozycja tekstu

2 pkt	<ul style="list-style-type: none"> – Kompozycja zgodna z formą wypowiedzi. – Graficznie wyodrębnione akapity. – Dopuszczalna 1 usterka w zakresie spójności ALBO logiki wypowiedzi, ALBO podziału wypowiedzi na funkcjonalne akapity.
1 pkt	<ul style="list-style-type: none"> – Kompozycja zgodna z formą wypowiedzi. – Graficznie wyodrębnione akapity. – Dopuszczalne łącznie 2–3 usterki w zakresie spójności ORAZ/ALBO logiki wypowiedzi.
0 pkt	Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.

5. Styl

2 pkt	<ul style="list-style-type: none"> – Odpowiedni do treści i formy wypowiedzi. – Jednolity.
1 pkt	Sporadyczne usterki w odpowiedniości ORAZ/LUB jednolitości stylu.
0 pkt	Praca nie spełnia wymagań określonych na 1 pkt.

6. Język

Najpierw oceniany jest zakres użytych środków językowych, a następnie – ich poprawność.

Poprawność środków	Nie więcej niż 2 błędy językowe	3–4 błędy językowe	5–6 błędów językowych	7–9 błędów językowych	10 lub więcej błędów językowych
Zakres środków					
Szeroki zakres środków językowych, tzn. <ul style="list-style-type: none"> – zróżnicowana składnia – zróżnicowana leksyka, w tym np. bogata frazeologia, precyzyjne słownictwo, umożliwiające pełną i swobodną realizację tematu.	4 pkt	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt
Zadawalający zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka stosowne / odpowiednie do realizacji tematu.	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt
Wąski zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka proste / ograniczone, utrudniające realizację tematu.	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt	0 pkt

7. Ortografia

2 pkt	Nie więcej niż 1 błąd ortograficzny.
1 pkt	2–3 błędy ortograficzne.
0 pkt	4 lub więcej błędów ortograficznych.

UCZNIOWIE ZE SPECYFICZNYMI TRUDNOŚCIAMI W UCZENIU SIĘ

2 pkt	Nie więcej niż 3 błędy ortograficzne.
1 pkt	24–6 błędów ortograficznych.
0 pkt	7 lub więcej błędów ortograficznych.

8. Interpunkcja

1 pkt	Nie więcej niż 5 błędów interpunkcyjnych.
0 pkt	6 lub więcej błędów interpunkcyjnych.

UCZNIOWIE ZE SPECYFICZNYMI TRUDNOŚCIAMI W UCZENIU SIĘ

1 pkt	Nie więcej niż 7 błędów interpunkcyjnych.
0 pkt	8 lub więcej błędów interpunkcyjnych.

Uwagi dodatkowe

1. Wypowiedź będzie oceniona na 0 pkt., jeżeli
  - w całości jest nie na temat
  - uczeń w ogóle nie odwołał się do treści lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu
  - jest nieczytelna
  - nie zawiera w ogóle rozwinięcia (np. uczeń napisał tylko wstęp)
2. Jeżeli wypowiedź zawiera 180 słów lub mniej, jest oceniana wyłącznie w kryteriach: *realizacji tematu wypowiedzi, elementów twórczych/ elementów retorycznych oraz kompetencji literackich i kulturowych*. W pozostałych kryteriach otrzymuje 0 punktów.

4. OCENA KRÓTKICH FORM WYPOWIEDZI

Treść i forma:

2 pkt.

- treść zgodna z poleceniem,
- uwzględnionych 5 elementów dotyczących formy: kto? kogo? o czym? / na co? kiedy się odbywa? gdzie się odbywa?

1 pkt

- treść zgodna z poleceniem,
- uwzględnione 4 elementy dotyczące formy: kto? ORAZ/ALBO kogo? ORAZ/ALBO o czym? / na co? ORAZ/ALBO kiedy się odbywa? ORAZ/ALBO gdzie się odbywa?

0 pkt.

- treść niezgodna z poleceniem ALBO treść zgodna z poleceniem, ale uwzględnione tylko 3 elementy dotyczące formy: kto? ORAZ/ALBO kogo? ORAZ/ALBO o czym? / na co? ORAZ/ALBO kiedy się odbywa? ORAZ/ALBO gdzie się odbywa?

Poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna:

1 pkt. – łącznie nie więcej niż dwa błędy (językowe, ortograficzne, interpunkcyjne).

0 pkt. – łącznie trzy lub więcej błędów (językowych, ortograficznych, interpunkcyjnych).

UCZNIOWIE ZE SPECYFICZNYMI TRUDNOŚCIAMI W UCZENIU SIĘ

Poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna:

1 pkt – łącznie nie więcej niż trzy błędy (językowe, ortograficzne, interpunkcyjne).

0 pkt. – łącznie cztery lub więcej błędów (językowych, ortograficznych, interpunkcyjnych).

5. KRYTERIA OCENY DYKTANDA

1. Przy ocenianiu poprawności ortograficznej dyktanda stosuje się zasadę:

0 błędów – celujący

1 -2 błędy – bardzo dobry

3-4 błędy – dobry

5-6 błędów – dostateczny

7 błędów – dopuszczający

8 błędów – niedostateczny

2. Błędem ortograficznym obniżającym ocenę jest niepoprawna pisownia wyrazów ze znanymi dla ucznia zasadami.
3. Pomyłka to na przykład przestawianie lub gubienie liter, opuszczanie znaków diakrytycznych (ale tylko wtedy, gdy nie chodzi o różnicowanie głosek i wyrazów).

6. OCENA ODPOWIEDZI USTNEJ

1. Nauczyciel sprawdza stopień opanowania treści nauczania z 3 ostatnich lekcji, ze wskazanego zakresu treści lub na lekcji powtórzeniowej z całego działu.
2. Ocenie podlegają też krótkie wypowiedzi ucznia podczas pracy na lekcji (np. wnioskowanie, argumentowanie, analiza i interpretacja tekstu).
3. Uczeń otrzyma informację zwrotną, czy:
  - wypowiadał się na temat
  - był komunikatywny
  - używał poprawnego i bogate słownictwa
  - przestrzegał poprawności językowej
  - dbał o spójność i logiczność wypowiedzi

7. KRYTERIA OCENY RECYTACJI TEKSTU Z PAMIĘCI

- zgodność z tekstem
- płynność
- przestrzeganie znaków przestankowych
- dostosowywanie tempa recytacji i barwy głosu do treści i nastroju wiersza
- wykorzystanie gestów i mimiki

8. KRYTERIA OCENY GŁOŚNEGO CZYTANIA

- płynność czytania
- właściwe tempo
- wyraźne czytanie
- interpretacja tekstu

9. OCENIANIE ZESZYTU

Uczniowie mogą otrzymać na początku roku *metryczkę zeszytu*. Na niej nanoszone są uwagi i wskazówki – jak lepiej pracować w zeszycie, by był pomocą w uczeniu się.

Oto przykład metryczki zeszytu:

		<i>data:</i>	<i>data:</i>
		<i>W Twoim zeszycie:</i>	
PORZĄDKOWA NIE	gromadzisz informacje (notatki z lekcji; prace dom., dodatkowe materiały)		
	dbasz o poprawność rzeczową		
	tytułujesz notatki		
JĘZYK	porządkujesz informacje		
	stosujesz poprawne słownictwo		
	dbasz o poprawność językową		
	stosujesz reguły ortograficzne		
TECHNIKA NOTOWANIA	stosujesz reguły interpunkcyjne		
	poprawnie stosujesz różne formy notowania		
	stosujesz kolorowy zapis		
	używasz zróżnicowanego liternictwa		
	stosujesz "aktywny" margines		
ESTETYK A	umiesz rozplanować tekst		
	wydzielasz temat lekcji		
	piszesz wyraźnie		
	unikasz skreśleń; skreślasz estetycznie		

10. OCENA PRACY W ZESPOLE

arkusz obserwacyjny

Imię i nazwisko: .....

Grupa: .....

kryteria oceny	liczba punktów
Uczeń chętnie podejmuje współpracę z innymi.	2
Uczeń czuje się odpowiedzialny za rezultat pracy zespołu.	2
Uczeń jest zaangażowany w pracę zespołu do końca realizacji ćwiczenia.	1
Uczeń odpowiedzialnie wykonuje powierzone zadania.	2
Uczeń życzliwie zachęca innych do pracy.	1
Uczeń ma ciekawe pomysły.	2
Uczeń liczy się ze zdaniem innych.	1
Uczeń grzecznie odnosi się do innych.	1
Uczeń umie słuchać innych.	2
Uczeń pomaga innym w pracy.	1
Uczeń przeszkadza innym w pracy.	-2
Uczeń nie chce pomóc innym w pracy.	-2
Uczeń nie wykonuje rzetelnie powierzonych zadań.	-1
Uczeń w sposób agresywny narzuca innym swoje przekonania i poglądy.	-1
Uczeń lekceważy i wyśmiewa innych.	-2
Uczeń nie przyjmuje krytyki.	-1

Propozycja punktacji

15–14 p. – celujący

13–10 p. – bardzo dobry

9–6 p. – dobry

5–4 p. – dostateczny

3–1 p. – dopuszczający

poniżej 1 p. – niedostateczny

11. SAMOKSZTAŁCENIE

Uczeń może otrzymać ocenę za:

- efektywną pracę w zespole,
- przygotowanie dodatkowych informacji na lekcji,
- wykonanie dodatkowych zadań.

12. OCENA KOLEŻEŃSKA I SAMOOCENA

Ważnymi elementami oceniania jest ocena koleżeńska oraz samoocena, gdyż uczy odpowiedzialności za własny proces uczenia się.

Ocena koleżeńska to uczenie się od siebie nawzajem, wymiana doświadczeń. Uczeń np. sprawdzając pracę kolegi, zauważy co sam pominął, jakie błędy zrobił, co zrobił lepiej. Formy oceny koleżeńskiej: sprawdzanie ćwiczeń, komentarze do pracy, ćwiczeń.

Samoocena pozwala uświadomić sobie co wiem i umiem, co mogę utrwalić i wyćwiczyć, jakie mam braki. Formy samooceny: wyrażenie opinii, czego uczeń nauczył się podczas lekcji, wyrażenie opinii na temat własnego wkładu pracy w działania grupy, wypełnienie arkusza samooceny.

W obydwu przypadkach ocena opierać się będzie na ustalonych kryteriach.

III. PRZELICZANIE PUNKTÓW NA OCENY

sprawdzian, test

%		ocena
do 34%		niedostateczna
36-43%	36-39%	- dopuszczająca
	40-43%	dopuszczająca
	44-47%	+dopuszczająca
48-69%	48-50%	- dostateczna
	51-60%	dostateczna
	61-69%	+dostateczna
70-88%	70-76%	-dobra
	77-83%	dobra
	84-88%	+ dobra
89-99%	89-92%	-bardzo dobra
	93-97%	bardzo dobra
	98-99%	+bardzo dobra
100%		celująca

kartkówka

%	ocena
do 39%	niedostateczna
40% - 49%	dopuszczająca
50% - 69%	dostateczna
70% - 89%	dobra
90% - 99%	bardzo dobra
100%	celująca

IV. KRYTERIA ODNOSZĄCE SIĘ DO SZEŚCIOSTOPNIOWEJ SKALI OCEN

Ocena końcowa jest wypadkową ocen cząstkowych, które uczeń otrzyma w ciągu roku szkolnego. Prezentowane poniżej kryteria ogólne dotyczą oceniania na koniec etapu edukacyjnego.

OCENA CELUJĄCA

Uczeń:

- 1) opanował **wiedomości i umiejętności** zapisane w podstawie programowej dla danej klasy
- 2) samodzielnie rozwiązuje problemy i ćwiczenia o dużym stopniu trudności,
- 3) czyta ze zrozumieniem teksty kultury przewidziane w programie, potrafi analizować i interpretować je w sposób pogłębiony i wnikliwy, posługując się terminologią z podstawy programowej,
- 4) posługuje się bogatym i różnorodnym słownictwem oraz poprawnym językiem zarówno w mowie, jak i w piśmie,
- 5) aktywnie uczestniczy w lekcjach (pełni funkcję asystenta nauczyciela) i zajęciach pozalekcyjnych,
- 6) z powodzeniem bierze udział w konkursach tematycznie związanych z językiem polskim,
- 7) tworzy wypowiedzi pisemne zgodnie z wyznacznikami gatunkowymi, poprawne pod względem kompozycji, spójności wypowiedzi, językowym, ortograficznym i interpunkcyjnym,
- 8) odznacza się samodzielnością i dojrzałością sądów,
- 9) wzorowo wykonuje prace domowe i zadania dodatkowe,
- 10) współpracuje w zespole, często odgrywając rolę lidera,
- 11) wykorzystuje wiedzę, umiejętności i zdolności twórcze (kreatywność) przy odbiorze i analizie tekstów oraz tworzeniu wypowiedzi.

OCENA BARDZO DOBRA

Uczeń:

- 1) **opanował wiedomości i umiejętności** zapisane w podstawie programowej dla danej klasy
- 2) samodzielnie rozwiązuje problemy i ćwiczenia o znacznym stopniu trudności,
- 3) czyta ze zrozumieniem teksty kultury przewidziane w programie, potrafi analizować je samodzielnie, podejmuje próby interpretacji,
- 4) posługuje się bogatym słownictwem i poprawnym językiem zarówno w mowie, jak i w piśmie,
- 5) aktywnie uczestniczy w lekcjach i zajęciach pozalekcyjnych,
- 6) bierze udział w konkursach tematycznie związanych z językiem polskim,
- 7) tworzy wypowiedzi pisemne zgodnie z wyznacznikami gatunkowymi, w większości poprawne pod względem kompozycji, spójności wypowiedzi, językowym, ortograficznym i interpunkcyjnym
- 8) aktywnie uczestniczy w lekcjach,
- 9) wykonuje prace domowe, często angażuje się w zadania dodatkowe.

OCENA DOBRA

Uczeń:

- 1) **w większości opanował wiedomości i umiejętności** zapisane w podstawie programowej dla danej klasy
- 2) samodzielnie rozwiązuje zadania o niewielkim lub średnim stopniu trudności, a z pomocą nauczyciela – trudne,
- 3) czyta ze zrozumieniem teksty kultury przewidziane w programie, samodzielnie odnajduje w nich informacje,
- 4) w wypowiedziach ustnych i pisemnych popełnia niewiele błędów językowych, ortograficznych i stylistycznych,
- 5) bierze czynny udział w lekcji,
- 6) wykonuje prace domowe, czasem także nieobowiązkowe.

OCENA DOSTATECZNA

Uczeń:

- 1) **częściowo opanował wiadomości i umiejętności** zapisane w podstawie programowej dla danej klasy,
- 2) samodzielnie wykonuje tylko zadania łatwe; trudniejsze problemy i ćwiczenia rozwiązuje przy pomocy nauczyciela,
- 3) odnajduje w tekście informacje podane wprost, rozumie dosłowne znaczenie większości wyrazów w tekstach dostosowanych do poziomu edukacyjnego,
- 4) w wypowiedziach ustnych i pisemnych popełnia błędy językowe, ortograficzne i stylistyczne; wypowiedzi cechuje ubogie słownictwo,
- 5) wypowiada się krótko, ale wypowiedź jest na ogół uporządkowana,
- 6) niekiedy popełnia rażące błędy językowe zakłócające komunikację,
- 7) rzadko aktywnie uczestniczy w lekcjach,
- 8) wykonuje obowiązkowe prace domowe, ale popełnia w nich błędy.

OCENA DOPUSZCZAJĄCA

Uczeń:

- 1) **opanał w niewielkim stopniu umiejętności** zapisane w podstawie programowej,
- 2) większość zadań, nawet bardzo łatwych, wykonuje jedynie przy pomocy nauczyciela,
- 3) czyta niezbyt płynnie, niewłaściwie akcentuje wyrazy, nie stosuje odpowiedniej intonacji,
- 4) ma problemy z czytaniem tekstów kultury, ale podejmuje próby ich odbioru,
- 5) nie potrafi samodzielnie analizować i interpretować tekstów,
- 6) w wypowiedziach ustnych i pisemnych popełnia rażące błędy utrudniające komunikację, ma ubogie słownictwo i trudności z formułowaniem nawet prostych zdań,
- 7) nie jest aktywny na lekcjach, ale wykazuje chęć do pracy, stara się wykonywać polecenia nauczyciela,
- 8) pracuje niesystematycznie, wymaga stałej zachęty do pracy,
- 9) często nie potrafi samodzielnie wykonać pracy domowej, ale podejmuje próby.

OCENA NIEDOSTATECZNA

Uczeń:

- 1) **nie opanował nawet podstawowych wiadomości, ma bardzo duże braki w wiedzy i umiejętnościach** z zakresu podstawy programowej,
- 2) ma kłopoty z techniką czytania,
- 3) nie odnajduje w tekście informacji podanych wprost, nie rozumie dosłownego znaczenia wielu wyrazów w tekstach dostosowanych do poziomu edukacyjnego,
- 4) nie wykonuje zadań ani poleceń nauczyciela,
- 5) wykazuje się niechęcią do nauki,
- 6) zaniedbuje wykonywanie prac domowych,
- 7) nie angażuje się w pracę grupy.

V. BŁĘDY W PRACACH PISEMNYCH

1. BŁĘDY W PRACACH UCZNIÓW ZE SPECYFICZNYMI TRUDNOŚCIAMI W UCZENIU SIĘ

Za błędy typowo ortograficzne uważa się:

- błędy w zapisie wyrazów z u – ó, ż – rz, h – ch
- łamanie zasady pisania wielką literą na początku zdania

Do błędów graficznych zalicza się:

- dodawanie, opuszczanie, przestawianie liter, sylab lub całych wyrazów,
- mylenie liter:
  - o podobnym kształcie (np. o-a, e-ą),
  - dużych i małych,
  - rzadziej używanych (h, H, f, F, L),
  - odpowiedników głosek zbliżonych fonetycznie (np. b-p),
  - różniących się w położeniu w stosunku do osi pionowej (p-b) lub poziomej (m-w),
- ominięcie drobnych elementów graficznych, w tym:
  - oznaczanie miękkości nad literą,
  - kropek nad literą,
  - „ogonków” przy literach ą, ę, i kreski przy literach ó, t, ł,
- błędy dotyczące podziału wyrazu lub całego zdania,
- pisownia łączna i rozłączna różnych części mowy.

2. OZNACZANIE BŁĘDÓW W WYPOWIEDZI PISEMNEJ

rodzaj błędu	graficzny sposób oznaczenia	przykład	literowy sposób oznaczenia
błąd językowy (fleksyjny, składniowy, leksykalny, frazeologiczny, słowotwórczy)	podkreślenie linią prostą	<i>Należy ufać <u>przyjacielom.</u></i>	jęcz.
błąd językowy spowodowany brakiem wyrazu	znak √ w miejscu brakującego wyrazu	<i>Marek √ rowerem.</i>	jęcz.
błąd ortograficzny	otoczenie słowa kołem	<i>Słońce <u>gzeje.</u></i>	ort.
błąd interpunkcyjny	znak X w miejscu brakującego znaku przestankowego lub niepoprawnej interpunkcji	<i>Obiecał X że napisze list.</i>	int.
błąd językowy i ortograficzny w jednym słowie	podkreślenie linią prostą i otoczenie słowa kołem	<i>Należy ufać <u>przyjacielom.</u></i>	jęcz./ort.
błędy logiczne	podkreślenie linią falistą	<i>Włożyłem kurtkę, <u>bo było gorąco.</u></i>	log.
fragment nie na temat	objęcie nawiasami kwadratowymi	<i>[Fragment odbiegający od tematu.]</i>	tem.
błąd graficzny	podkreślenie dwiema liniami	<i>Słońce <u>śweci.</u></i>	graf.
błąd rzeczowy	objęcie nawiasem	<i>Petroniusz zakochał się w Ligii. }</i>	rzecz.

3. KLASYFIKACJA BŁĘDÓW INTERPUNKCYJNYCH

Trzy drugorzędne błędy interpunkcyjne potraktować jak jeden błąd rażący.

Przykłady (wersji niepoprawnej i ew. poprawnej) podaję wtedy, gdy jest to, moim zdaniem, merytorycznie i dydaktycznie uzasadnione. Znak wykrzyknienia w nawiasie okrągłym przed przykładem (przykładami), czyli (!), oznacza przykłady błędów; nawias kwadratowy ze ZI sygnalizuje błędne zastosowanie znaku, natomiast nawias kwadratowy „pusty” – brak danego ZI. Przykładowo: [,] – niepoprawnie postawiony przecinek, [.] – niepoprawnie postawiona kropka, [ ] – brak wymienionego ZI.

Rażące błędy interpunkcyjne

1. Postawienie jakiegokolwiek ZI na początku wiersza.

2. Brak ZI (głównie: kropki, wykrzyknika, pytajnika) na końcu wypowiedzenia pojedynczego lub złożonego.

3. Pominięcie przecinka w wypowiedzeniu złożonym, w którym części składowe są połączone bezpośrednio:

(!) *On idzie do kina [ ] ja zostaję w domu.*

(!) *Nie uważał na lekcji [ ] teraz ma za dużo pracy.*

4. Pominięcie przecinka w wypowiedzeniu złożonym podrzędnie – przed spójnikiem (również z przymkiem), zaimkiem, a także przed częścią nadrzędną:

(!) *Idź tam [ ] dokąd ci każą.*

(!) *Nie wiem [ ] co robić.*

(!) *Ponieważ jest chory [ ] pozostał w domu.*

(!) *Dostał rower [ ] o jakim marzył.*

5. Pominięcie przecinka przed imiesłowem zakończonym na -ąc, -szy:

(!) *Szedł [ ] kulejąc.*

(!) *Męczysz wzrok [ ] patrząc z bliska w telewizor.*

(!) *Odpocząwszy [ ] zabrał się do pracy.*

6. Pominięcie pierwszego przecinka (lub obu) w wypowiedzeniu złożonym podrzędnie z częścią składową wplecioną (z tzw. zdaniem albo wyrażeniem wtrąconym):

(!) *Auto [ ] które oglądał, było za drogie.*

(!) *Auto [ ] które oglądał [ ] było za drogie.*

7. W wypowiedzeniu złożonym współrzędnie – pominięcie przecinka przed spójnikami przeciwstawnymi, wynikowymi, synonimicznymi (czyli włącznymi), np. ale, lecz, jednak; więc, dlatego; czyli, to jest, to znaczy, a także postawienie przecinka przed spójnikami łącznymi, rozłącznymi, wyłączającymi, np. i, oraz, albo, lub, ani, ni. Te same przepisy obowiązują w wypowiedzeniu pojedynczym – między składnikami połączonymi spójnikami.

(!) *Mile złego początku [ ] lecz koniec żaloszny.*

(!) *Ma zbyt mało czasu [ ] więc się spieszy.*

(!) *Przyjdę jutro [ ] czyli oczekuj mnie w sobotę.*

(!) *Robi błędy [,] i nie przyznaje się do nich.*

(!) *Nie napisał pracy [,] ani nie odpoczął.*

(!) *Wyjedzie pojutrze [,] albo dopiero ruszy w przyszłym tygodniu.*

(!) *Ubiera się skromnie [ ] ale elegancko.*

(!) *Pisze piórem [,] i długopisem.*

8. Pominięcie przecinka w zdaniu złożonym porównawczym:

(!) *Jest mądrzejszy [ ] niż myślałem.*

9. Postawienie dwukropka, przecinka lub średnika po skrócie, po którym należy postawić kropkę; także po takim skrócie, po którym kropki się nie stawia:

(!) *np[:], prof[:], itd[:], zamiast: np., prof., itd.*

(!) *nr[:], wg[:], dr[:], zamiast: nr, wg, dr*

10. Brak kropki po skrócie, po którym należy ją postawić, lub postawienie kropki po skrócie, po którym jej się nie stawia:

(!) *np[ ] prof[ ] cdn[ ], zamiast: np., prof., cdn.*

(!) *mgr[:], nr[:], wg[:], zł[:], sin[:], zamiast: mgr, nr, wg, zł, sin*

11. Brak przecinka między jednorodnymi (równorzędnymi) składnikami (częściami zdania) szeregu, którego części składowe nie są połączone spójnikami, a także brak przecinka między składnikami powtórzonymi:
- (!) *Polacy[ ] Niemcy[ ] Ukraińcy poznają się coraz lepiej.*
  - (!) *Kupiła w sklepie mąkę[ ] cukier oraz inne produkty.*
  - (!) *Ona jest piękna[ ] fascynująca[ ] niedostępna.*
  - (!) *Pracowity[ ] spokojny uczeń powinien być lubiany.*
  - (!) *Opowiadała o wszystkim długo[ ] długo.*
  - (!) *Złapał wielką[ ] wielką rybę.*
12. Brak dwukropka przed przytoczeniem cudzych lub własnych słów:
- (!) *Pamiętamy zalecenie Mickiewicza[ ] „Mierz siły na zamiary”.*
  - (!) *Adam Asnyk słusznie zauważył[ ] „Tacy poeci, jaka jest publiczność!”.*
13. Brak dwukropka przy wymienianiu tytułu dzieła, nazwy, terminu, jeżeli nie są one w tekście w inny sposób wyróżnione (np. kursywą czy cudzysłowem):
- (!) *Kilkakrotnie czytał powieści Sienkiewicza[ ] *Potop, Ogniem i mieczem, Pana Wołodyjowskiego, Krzyżaków.**
  - (!) *Wyraz[ ] nauka jest wyrazem polskim, a nie obcym.*
14. Brak myślnika (otwierającego i zamykającego), ujmującego wyrazy lub wypowiedzenia wtrącone. Uwaga: tę samą funkcję pełnią nawiasy albo przecinki.
- (!) *Twoje dowcipy[ ] wybacz[ ] wcale mnie nie bawią.*
  - (!) *Nasza szkoła[ ] ta nowa[ ] jest najładniejsza w mieście.*
15. Brak myślników (lub myślnika), wydzielających człony wtrącone w cytowany tekst oraz tekst odautorski w partiach dialogowych.
- (!) *O ile chodzi o pochodzenie wyrazu chłop[ ] pisze Witold Doroszewski[ ] to pierwotnie była to nazwa człowieka niewolnego.*
  - (!) *Litwo, uroczy kraju, kochanko Polaków[ ] pisał Stanisław Wyspiański.*
16. Brak cudzysłowu w tytułach publikacji, cytowanych wyrazach, zdaniach i wyrażeniach, jeżeli nie są one wyróżnione inaczej (np. kursywą):
- (!) *Przeczytał artykuł Adama Grzeszaka pt. [ ] *Iwan i gazurka* [ ], zamieszczony w [ ] *Polityce* [ ].*
  - (!) *[ ] *Pileś, nie jedź! Jedziesz, nie pij!* [ ] – to hasło obowiązujące każdego kierowcę.*

Drugorzędne błędy interpunkcyjne

1. Błędy w zastosowaniu średnika, myślnika, wielokropka, cudzysłowu, nawiasu, dwukropka – niewymienione wśród błędów rażących.
2. Brak wielokropka na końcu wypowiedzenia, wyrażenia lub wyrazu.
3. Błędy w stawianiu ZI na końcu takiego wypowiedzenia, po którym powinny (moga) wystąpić dwa różne znaki, np. pytajnik i wykrzyknik, nawias i znaki emocjonalno-znaczeniowe (pytajnik, wykrzyknik, wielokropek), nawias i znaki dzielące (przecinek, średnik, myślnik, kropka), cudzysłów i kropka.
4. Pominięcie przecinka przed powtórzonym spójnikiem (w wypowiedzeniu złożonym lub w wypowiedzeniu pojedynczym):
  - (!) *Albo odrobisz lekcje[ ] albo będziesz miał kłopoty w szkole.*
  - (!) *Chce dostać i rower[ ] i komputer.*
5. Pominięcie drugiego przecinka w wypowiedzeniu z członem wplecionym (wtrąconym):
  - (!) *Ławka, na której siedział[ ] zaraz się zepsuła.*
  - (!) *Kilkoro uczniów, np. Magda, Janek i Marek[ ] zachowywało się niezdalnie.*
6. Pominięcie przecinka w pytaniach rozłącznych z powtórzoną partykułą czy albo postawienie przecinka w takiej konstrukcji przed pojedynczym czy:
  - (!) *Czy iść do szkoły[ ] czy zostać w domu?*
  - (!) *Iść do szkoły[,] czy zostać w domu?*
7. Postawienie przecinka przed powtórzonym spójnikiem współrzędnym w wypowiedzeniu, w którym spójnik taki występuje między członami nierównorzędnymi (dwa zdania i dwie części zdania):
  - (!) *Chwylił karabin i wystrzelił szybko[,] i celnie.*
  - (!) *Zostaniemy po południu w domu lub pójdziemy do kina[,] lub do cyrku.*
8. Postawienie przecinka w porównaniach (wyrażeniach porównawczych) – przed wyrazem jak (jakby, niby, niż itp.):
  - (!) *On jest zdrowszy[,] jak rydz.*
  - (!) *Magda jest zdolniejsza[,] niż Piotr.*
9. Błędy interpunkcyjne w różnego typu dopowiedzeniach, wtrąceniach, użyciach wołacza.
10. Pominięcie kropki po inicjałach:
  - (!) *J[ ] P[ ] K[ ] R[ ]*
11. Błędne zastosowanie kropki w wyliczeniach, w tytułach książek, czasopism, rozdziałów itp.
12. Postawienie znaku zapytania na końcu wypowiedzenia złożonego podrzędnie, w którym zdaniem pytającym jest część podrzędna (i to bez względu na szyk obu części składowych). Na końcu wypowiedzenia powinna tu stać kropka.
  - (!) *Wiemy, jak to mamy zapisać[?]*
  - (!) *Jak to trzeba było zapisać, nikt dokładnie nie wiedział[?]*
13. Błędne zapisy skrótów podwojonych i wieloliterowych:
  - (!) *pp p.p. – zamiast: pp. (= państwo)*
  - (!) *oo o.o. – zamiast: oo. (= ojcowie, np. jezuici)*
  - (!) *dr.dr. prof.prof. – zamiast: dr dr (= doktorowie), prof.prof. (= profesorowie)*
14. Błędne zapisy daty oraz wyrażen typu: przed naszą erą, naszej ery, Anno Domini.
15. Błędne zapisy liczebników porządkowych oznaczonych cyfrą.
16. Postawienie kropki po literach w skrótowcach zapisywanych wielkimi literami:
  - (!) *U.W., P.A.N., zamiast: UW, PAN (= Uniwersytet Warszawski, Polska Akademia Nauk)*

4. KLASYFIKACJA BŁĘDÓW ORTOGRAFICZNYCH

Komisja Dydaktyczna Rady Języka Polskiego na posiedzeniu 21 lutego 2005 roku ustaliła, że podstawą podziału błędów ortograficznych na błędy rażące i błędy drugorzędne są reguły ortograficzne.

Do błędów ortograficznych rażących zaliczono:

- błędy w zakresie pisowni wyrazów z ó-u, rz-ż (w tym wyjątki od pisowni rz po spółgłoskach), ch-h;
- błędy w zakresie pisowni nie z różnymi częściami mowy;
- błędy w pisowni zakończeń -ji, -ii, -i;
- błędy w pisowni wyrazów wielką i małą literą (z wyjątkiem pisowni przymiotników dzierżawczych);
- błędy w zakresie pisowni cząstki -by z osobowymi formami czasownika;
- błędy w zapisie przedrostków roz-, bez-, wez-, wes-, wz-, ws-;
- błędy w pisowni nosówek (ą, ę) oraz połączeń om, on, em, en.

Błędy drugorzędne:

pozostałe odstępstwa od reguł ortograficznych, w tym m.in.:

- pisownię wyrazów przyimkowych,
- dzielenie wyrazów przy przenoszeniu do nowej linii,
- pisownię zakończeń -ski, -cki, -dzki, -stwo, -wstwo,
- pisownię przedrostków z-, s-, ś-,
- pisownię -by z pozostałymi częściami mowy.

Uznano jednocześnie, że przy ocenie uczniowskich prac pisemnych nauczyciel nie powinien kierować się sztywnym kryterium ilościowym ani jakościowym. Odstępstwa w zakresie pisowni ó-u, rz-ż, ch-h należy uznać za błąd ortograficzny pierwszego stopnia, ale mniej rygorystycznie (jako błędy ortograficzne drugorzędne) trzeba potraktować błędy w zapisie wyrazów rzadko stosowanych, o niskiej frekwencji w języku potocznym (np.: wataha, Boh – nazwa rzeki, bachmat, kurhan).

Za jeden błąd ortograficzny postanowiono przyjąć kilkukrotne popełnienie przez ucznia błędu w tym samym wyrazie, a także powtarzanie tego samego błędu w zapisie wyrazów należących do tej samej rodziny (np. !kturzy, !niekturzy). Błędy w zakresie poprawnej pisowni popełnione przez ucznia w cytatach należy traktować jako błędy ortograficzne, a nie jako błędy rzeczowe. Popełnienie przez ucznia błędu ortograficznego w wyrazie, który we wcześniejszych lub późniejszych fragmentach tekstu został przez niego zapisany poprawnie, uznać trzeba za błąd graficzny, a nie ortograficzny.

Podstawa:

INFORMATOR o egzaminie ósmoklasisty z języka polskiego od roku szkolnego 2018/2019

Ustalenia Komisji Dydaktycznej Rady Języka Polskiego nt błędów ortograficznych

Klasyfikacja błędów interpunkcyjnych prof. dr hab. Jerzy Podrackiego

Statut Szkoły Podstawowej w Trzebuni

Marlena Derlukiewicz, „Nowe Słowa Na Start!” Program nauczania ogólnego języka polskiego w klasach IV–VIII Szkoły Podstawowej.